

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“
Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26 — Tel. 13-02
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 10 Rpt.
Stane četrletno: 1 RM — RM; celoletno: 4 RM — RM
Za Jugoslavijo četrletno: Din. 25; celoletno: Din. 100

Tekoče zlato.

Stoletni dvoboj med premogom in petrolejem je končal z zmago petroleja kot najbolj praktične pogonske snovi. Brez petroleja ni modernega avtomobilskega in letalskega prometa, tudi ladje so prešle na petrolej kot kurivo. Bolj je izdaten, lažje ga je naložiti in lažje z njim ravnati, manj je treba zanj prostora in ne povzroča dima. Postal je neobhodno potreben v razvoju prometnega gospodarstva, nek nemški pisatelj ga je vsled njegove važne vloge nazval „tekoče zlato“ in boj zanj označil za ozadje neštetihi političnih spletk, prerekanj in tudi vojnih sporov.

Petroleja ali nafte je na svetu mnogo manj ko premoga. Vendar je treba vesti, da bodo sedanje petrolejske zaloge zalegle komaj še za par desetletij, poslušati s previdnostjo. Kajti vsa najdišča nafte na svetu še zdavnaj niso dognana in tudi niso še vsa zadostno izrabljena. In še nekaj utegne spremeniti množino naftinih zalog: nemškim inženierjem se je posrečilo proizvajati petrolej kemičnim putem iz črnega in riavega premoga. Videti je, ko da bi se premog maščeval, da so ga zaradi nafte izrinili. Vodja Velike Nemčije je v svojem govoru izrecno naglasil, da razpolaga Nemčija z velikimi količinami umetno pripravljenega petroleja in je zanj nikakor ni strah. Vendar je umetni način pridobivanja petroleja razmerno drag in nikakor preenostaven, tako da se važnost naravnega petroleja z novim izumom kemične proizvodnje nikakor ni zmanjšala.

Amerika je država z največjimi petrolejskimi vrelci na svetu. Njeno proizvodnjo cenijo strokovnjaki na okroglo 180 milijonov ton na leto. Na drugem mestu stoji Rusija, vendar ga pridobiva letno le 30 milijonov ton. Koj za njo je na vrsti Venezuela. Le-ta država pa deli s premnogimi drugimi deželami čudno usodo, da so njeni petrolejski zakladi boli vir bogastva tuim, predvsem ameriškim in angleškim družbam, nanjo samo pa odpadajo le skromni drobci bogate mize. Ameriška petrolejska najdišča ima večinoma v zakupu mogočni petrolejski trust Standard Oil v Zedinjenih državah. Svetovni petrolejski trust kontrolira poleg imenovanega ameriškega trusta še angleško-nizozemska družba Royal Dutch Shell, ki si lasti nekako pravico na naftina najdišča evrazijske celine.

Boj velikih držav, Anglije in Amerike, za petrolejske zaloge razgrinja v žarki luči nenavadno premetenost zastopnikov tako imenovanega kapitalističnega gospodarskega sistema. Ogleimo si bežno zadevni položaj na Bližnjem vzhodu. Tod slovi država Irak po svojem petrolejskem bogastvu v okolici mesta Mossul. Še za časa stare Turčije je Anglija na tem ozemlju ljubosumno odpravila slehernega tekmeča in na vse mogoče načine skušala onemogočiti gradnjo od Nemčije zasnovane železnice od Bosporja preko Bagdada do Perzijskega zaliva. Po razpadu sultanove Turčije je postala lastnica petrolejskega ozemlja iraška država, ki je bila do nedavnega pod angleškim nadzorstvom. Od Anglije je ostala odvisna tudi še tedaj, ko je mandatno razmerje odpadlo. Za izdatne mosulske petrolejske vrelce si je Anglija pripravila poseben vod in po njem spravlja petrolej do obale. Ena veja petrolejskega voda konča na palestinskem ozemlju v mestu Haifi — tod so italijanska letala pred dobrim tednom

(Uvodnik nadaljujemo na 3. strani.)

Totalna zapora Anglije.

Nemška vlada je proglasila pomorski prostor okoli Anglije za vojno področje.

V soboto je Nemčija v odgovor na mednarodno-pravno nedovoljeni način britanskega pomorskega vojskovanja proglasila totalno zaporo Anglije. Glavni stavek v izjavi nemške vlade ima naslednje besedilo: „Ogrožena trdnjava danes ni več Nemčija, marveč angleško otočje. Ponesrečeni angleški gospodarski blokadi, naperjeni proti nemškim ženam in otrokom, zoperstavlja sedaj Nemčija totalno blokado britanskih otokov in jo s tem proglašaja.“ Nemška vlada odklanja odgovornost za vso škodo, ki bi jo utrpel nevtralni pomorski promet na morju okoli britanskih otokov, katero je Anglija napravila za svoje operacijsko področje.

Nemški poročevalski urad je izdal k temu podrobno pojasnilo. V prvem delu ugotavlja, da je Anglija izza pričetka vojne v rastoči meri kršila mednarodna pravila pomorske vojne. Zadržala je s proglasitvijo vseh živil za konterbandno blago, kar nasprotuje najpreprostejšim človečanskim postavam. S tem je kakor v svetovni vojni hotela prizadeti nemške žene in otroke. Nato je proglasila vse blago nemškega izvora, celo v nevtralni posesti se nahajajoče in na nevtralnih ladjah izvažano blago, za konterbando. S tem je hotela zadeti nemško gospodarstvo. Sledila je mednarodno-pravno nepostavna oborožitev angleških trgovskih ladij, ki naj bi služile za napade na nemške podmornice, zloraba nevtralnih pomorskih praporov in tako dalje.

Nemčija je odgovorila s preložitvijo svoje trgovine na vzhod in z znatnim razširjenjem svojega uvoza živil in surovin iz evropskih in azijskih gospodarskih ozemelj, z zasiguranjem izrednih množin surovin vseh vrst iz evropskih dežel, ki jih je očistila svojih sovražnikov, v prilog nemškemu gospodarstvu in s potopitvijo 5 milijonov BRT Angliji razpoložljivega ladijskega prostora po nemški vojni mornarici in zračnem orožju. Nadaljnih 1.5 milijona BRT ladijskega prostora je bilo težko poškodovanih po zračnih napadih. Torej skupno 6.5 milijonov.

V drugem delu navaja mednarodno-pravno nedovoljeni način angleškega pomorskega vojskovanja, kamor spada polaganje prostih min, odkrito in tajno uporabljanje trgovskih ladij v vojne

svrhe, oboroževanje ribiških ladij proti podmornicam in Churchillovo napoved z dne 9. majnika 1940, da bo Anglija v Skagerraku potapljala podnevi vse nemške in ponoči vse trgovske ladje brez razlike narodnosti. Najhujši udarec je Anglija prizadela nevtralni plovbi z ropom norveških, danskih, nizozemskih, belgijskih in francoskih trgovskih ladij, s kontrolo nevtralne plovbe in z usiljevanjem proslulega navicert-sistema nevtralni plovbi. Z ozirom na množee se zračne boje ni na morju okoli Anglije nobenega rednega trgovskega prometa. Anglija predpisuje nevtralnim ladjam njihovo smer in jih posredno ali neposredno zlorablja v svoje svrhe. S tem je morje okoli svojih otokov sama proglasila za vojaško področje. Nedavno je Churchill napovedal, da bo odslej sestrelila tudi vsako rešilno pomorsko letalo, kar se je tudi že zgodilo.

Anglija je odklonila zadnji Führerjev poziv. Zato je nemška vlada odločena, da bo vračevala milo za drago, in se bo vojaških sredstev posluževala s taisto brezobzirnostjo.

S proglasitvijo totalne zapore Anglije hoče Nemčija doprinesei nov delež k zaključku vojne in k odstranitvi vojnih krivcev. Vrhovno vojaško poveljstvo se bo pri svojih operacijah v polni meri posluževalo ugodnega strateškega položaja, ki daje Nemčiji oblast vsega obrežja od Biskajskega zaliva do severnega tečaja, in svoje nadmoči na morju in v zraku. Odkar se je izgladovanje Nemčije Angliji izjalovilo, skuša svojo blokado razširiti na Norveško, Dansko, Nizozemsko, Belgijo, Francijo, Švedsko, Španijo in Portugalsko ter ovira celo prekomorski dovoz v Japonsko, Sovjetsko Rusijo i. dr. Takojšni poraz Anglije in odstranitev miru nasprotujočih angleških mogetcev sta torej nujna za vso Evropo in za vse ostale nevtralne države.

Nemška vlada je nevtralnim državam še enkrat dostavila svarilo, naj ne pošiljajo svojih ladij v nemško-angleški vojni pas, in ugotavlja, da se je pomorska vojna v angleškem področju v polni meri pričela, da je morje zaprto z minami in da napadajo letala vsako ladjo. Odgovornost za katero koli

škodo nevtralnih držav v tem področju nemška vlada v bodoče brez izjeme odklanja. S končnoveljavno odstranitvijo britanskega pomorskega roparstva bo Nemčija služila ne samo interesom Evrope, marveč vseh nevtralnih držav.

Pogajanja za Sedmograško.

Kralj Karol je minuli teden sprejel vodjo rumunske delegacije za pogajanja z Ogrri. O ogrskih zahtevah je nato sklepal poseben kronski svet, nakar se je rumunsko zastopstvo spet podalo na kraj pogajanj, v podonavsko mesto Turn-Severin, kjer se sedaj zastopniki naprej razgovarjajo.

Rumunski sporazum z Bolgarijo.

Rumunsko-bolgarsko pogajanja za spremembo državnih meja v Dobrudži so minuli teden uspešno napredovala in so tik pred zaključkom. Te dni običe mesto Krajovo posebna bolgarska delegacija, ki bo sporazum podpisala. Za Rumunijo bo podpisal njen poslanik v Beogradu.

Okoli Grčije.

Umor Albanca Daut Hoggia je izzval v Italiji veliko razburjenje. Urednik lista „Giornale d'Italia“ je v posebnem članku zapisal, da gre za veliko zaroto Grčije in Anglije proti Italiji in proti redu na Balkanu. Značilno je, tako pravi naprej, da so istočasno z umorom pojavile v Londonu vesti o nemirih med Albanci. List navaja naprej, da je Epir (severna Grčija) pretežno albanska dežela in sp da torej prej k Italiji kakor Grčiji.

Spremembe v Rusiji.

S posebnim odlokom je sovjetska vlada ukinila sistem političnih komisarjev v sovjetski vojski. Vojni komisar je ostal maršal Vorošilov, njegov namestnik je odslej maršal Budjeni, drugi namestnik pa general Sapožnikov. Šef generalnega štaba je odslej general Mereskov.

Irska.

Irski predsednik de Valera je napram nekemu ameriškem dopisniku izjavil svoje obžalovanje, da Anglija do danes ni dovolila pridružitve severnega dela zelenega otoka k irski državi. Ostro je zavrnil ameriške nasvete Angliji naj vojaške postojanke Irske kratkoma zasede in si tod zajamči absolutno varnost. Dostavil je še, da je v vsej Irski največ 300 Nemcev, a po zadnjem ljudskem štetju najmanj 22.000 Angležev.

Napetost v Egiptu.

Minuli petek so bili v Egiptu veliki nemiri. Povod nezadovoljnosti množice je rastoče pomanjkanje živil in še vest, da je angleški poveljnik od egiptovskega kralja zahteval, naj takoj napove vojno Italiji in Nemčiji. Kralj Faruk se brani vojne napovedi in tudi noče ostro nastopati proti tako imenovani Wafd-stranki, v kateri so organizirani nacionalni krogi. Pričakuje se, da se bo nemir v deželi še stopnjeval.

Vojna poročila.

Nemško vrhovno poveljstvo javlja:

16. avgusta: Nemška letala so napadala pristanišča, vojaške tovarne, letališča južne, jugovzhodne in srednje Anglije in je bila nasprotniku prizadeta zelo velika škoda. Sovražnik je izgubil 143 letal in 21 balonov, 32 nemških letal se ni vrnilo. Podmornica je potopila 2 oboroženi ladji.

17. avgusta: Letalski napadi so se nadaljevali in je bila med drugim bom-



Italija se bori ob robu Sudana.

Angleški vojaški transporti na reki Nil v navadnih jadrnicah, katere vlečejo parniki na kolesa. S temi starimi „zaboji“ bodo Angleži očitno prepoznani.

Atlantic, Behr, Zander M.

bardirana okolica Londona. Pri otoku Wight je bil potopljen angleški rušilec. Sestreljenih je bilo 92 angleških in 31 nemških letal. Podmornice so potopile več oboroženih trgovskih ladij.

18. avgusta: Bojna letala so napadala vojaške cilje, tako več londonskih letališč. Uničenih je bilo 138 sovražnih in 34 nemških letal. Neka podmornica je potopila trgovske ladje s 32.300 BRT.

19. avgusta: Nemški letalci so napadali vojaške cilje južne in srednje Anglije, predvsem letališča okoli Londona. Opaziti je bilo po napadih velike požare in močne eksplozije. Uničenih je bilo skupno 147 angleških letal in 33 balonov, 36 nemških se ni vrnilo.

Italijansko vrhovno poveljstvo javlja:

16. avgusta: V angleški Somaliji ital. čete hitro napredujejo. Bombniki so napadli Malto, v severni Afriki pa železnico Fuca-Matruk.

17. avgusta: Boji v Somaliji dosega jo svoj višek, sovražnik se na vsej črti umika. Ital. letala so bombardirala pristanišče in vojne ladje v Aleksandriji.

18. avgusta: Neka ital. kolona je zasedla Bulhar v angleški Somaliji. Pri Manderi se indske čete v begu umikajo. 7 angleških letal je bilo sestreljenih, podmornica je potopila 9000 tonsko prevozno ladjo.

19. avgusta: V angl. Somaliji so ital. čete prekoračile Lafaruk in zasledujejo bežečega sovražnika. Sovražna letala so napadla Casalo in Addis Abebo. Ital. letala so bombardirala letališče Sidi Barrani v sev. Afriki. Sovražna letala so metala bombe na Milan, Cuneo in Turin.

Teden v besedi.

V Berlinu se mudi ogrski kmetijski minister Teleki in je gost nemškega ministra Darreja.

Poznanjsko posebno sodišče je obsodilo na smrt 7 Poljakov, ker so umorili 12 nemških kmetov in duhovnikov. Nadaljnih 8 Poljakov je bilo obsojenih na prisilno ječo.

Angleška vlada je vsled pomanjkanja papirja prepovedala tiskanje razglednic, izdelovanje papirnatih servijet, latern i. dr.

Angleška letala so se minuli teden nahajala nad Ženevo, zbog česar se je švicarska vlada pritožila v Londonu.

V ital. Eritreji je bila sestavljena motorizirana kompanija nemških prostovoljcev.

Angleška banka je zaplenila vse zlato egiptovske emisijske banke, tako poročajo italijanski listi.

Francoski viničarji so v hudih zadregah, ker spravljajo že novo letino, a še lanske niso mogli prodati.

Berlin so posetili španski in norveški časnikarji.

V Avstraliji so postali vojni minister, letalski minister in vrsta visokih častnikov žrtve nepojasnjene letalske nesreče.

Berlinsko sodišče je obsodilo nemškega državljana Grabherja, ki je stalno širil vesti o predstojećem nemškem vpadu v Švico, na dosmrtno ječo. Zaradi upornosti je bil Grabher nato ustreljen.

Rumunski notranji minister je izdal odredbo, po kateri morajo vsi drž. uradniki, sodniki, inženjerji, odvetniki, arhitekti itd. v določenem roku dokazati svoje arijsko pokolenje.

Med egiptovskim ljudstvom narašča gibanje za neodvisnost dežele. Angleški vojaki imajo mnogo opravka z revolucionarji in nezadovoljnimi.

Ital. minister Farinacci je v ostrih besedah ožigosal Švico, katere listi posredno ali neposredno napadajo Italijo in njene moče, ter je zagrozil: Sedaj je dovolj!

Simplon-ekspresni vlak je minule dni prvič po izbruhu vojne došel brez potnikov v Carigrad.

Indijski fakir iz pokrajine Ipi, ki je delal Angležem že velike preglavice, je započel aktivno vstajo svojega plemena.

Gospodarski minister Funk je praznoval svoj 50. rojstni dan. Führer mu je poklonil svojo sliko s posebnim posvetilom.

Rumunija je odpoklicala vse svoje konzule, ki so judovskega pokolenja.

V Bruslju je bilo otvorjeno gledališče za vojake nemške posadke.

Angleški letalci so v minulem tednu v Weimarju obmetavali z bombami svetovnoznano hišo velikega nemškega pesnika Goethe-ja. Vendar bombe s sopleja samega niso zadele.

Vojakom v Narviku so od časa zasedbe mesta poslali iz domovine okoli 4000 harmonik in orglic in nad 15.000 knjig.

Sovjeti so proglasili Vilno za glavno mesto litavske republike.

Mehiška vlada je sprejela večje število judovskih izseljencev, med katerimi so mnogi, ki potujejo že dve ali tri leta in ne najdejo nove domovine, ki bi jih bila voljna sprejeti.

2400 t železa so Italijani že pridelali iz morskega peska. Naprave se nahajajo v bližini Rima in obratujejo izza vigredi. Stroj, ki ločuje železne drobce od peska, gonijo ribiške družine, ki so tako našle svojo domačo obrt.

100 bolgarskih rezervnih častnikov je dobilo od nemškega vojaškega poveljstva povabilo, naj obišče bivšo nemško fronto.

Bolgarski ministrski predsednik je ustanovil mladinsko organizacijo, ki nosi naslov „Brani“, v njej bo združena mladina od 10. do 21. leta in vsi neporočenci do 30. leta. Članstvo bo obvezno.

Finska ministra Tanner in Heikinen sta odstopila.

Hlinkova garda je po odloku ministra Macha uvedla nov pozdrav in sicer bo pozdravljala z dvignjeno desnico.

Iz naše države

Novi maršali so sprejeli maršalske palice.

Dne 14. t. m. je Führer in najvišji poveljnik sprejel v svoji delovni sobi v novi državni pisarni državnega maršala ter 19. julija novo imenovane generalfeldmaršale ter jim izročil znake njihovega čina, maršalske palice. Ob tej priliki je Führer naslovil na visoke častnike še enkrat besede zahvale za njihove zasluge za zmago nemškega orožja in jim govoril o dolžnostih, katere jim nalaga maršalski čin napram narodu in državi. Slovesnosti se niso mogli udeležiti feldmaršali zračne sile Milch, Sperrle in Kesselring, ker jim aktivnost zračne sile proti Angliji ne dovoljuje odsotnosti.

Pridružitve Generalne gubernije.

V mestu Krakovu je generalni guverner minister Frank na velikem zborovanju nar.-soc. stranke svečano proglasil Führerjev odlok, ki pridružuje Generalno gubernijo Veliki Nemčiji. S

tem je postal ta predel bivše Poljske sestavni del nemške države. Min. Frank je dostavil le-te besede: „Mi smo v tej deželi in je ne bomo več kot Nemci nikdar zapustili. Zastava kljukastega križa bo vihrala nad to deželo tja v nedogledno bodočnost. Poljski narod se po 700 letih vrača pod nemško varstvo.“ Guverner je ob zaključku poudaril točno razmejitev interesnega ozemlja s Sovjetsko Rusijo. Vsi glavni trgi okrožnih mest nosijo odslej naziv po Adolfu Hitlerju, Führerju Velike Nemčije.

Dve leti poverjenik dela.

Kot že omenjeno, je s 1. aprilom tega leta deljena Vzhodna marka na štiri okraje poverjeništa dela. Dosedanji edini poverjenik dela za Vzhodno marko pokrajinski vodja Alfred Proksch je zato ob tej priliki podal pregled svojega delovanja tekom dveh let. V njem pravi, da je veljala prva njegova skrb odstraniti brezposelnosti in pa zaščititi kolektivnih pogodb. Z zadovoljstvom

gleda na uspehe svojega dela, ki pa so v prvi vrsti plod razumnega delavstva Vzhodne marke. Najlepši dokaz njegove socialne zavesti je, da še ni bilo niti ene pritožbe pri novoustanovljenem častnem sodišču na Dunaju.

Davek na porast vrednosti.

Kdor hoče kupiti ali prodati kako njivo ali zemljo, mora odslej plačati takozvani davek na porast vrednosti (Wertzuwachssteuer). Vsak namreč, ki je nekda kupil zemljo, bi pri prodaji dobil rad zanjo večjo svoto, za kakršno jo je kupil. To zaradi tega, ker je zemlja postala več vredna, ker jo je morda zboljšal ali pa je vrednost zrastle brez njegovega truda. Slednja porast vrednosti je po novem zakonu obdavčena, ker naj ima tudi skupnost kaj od dobička, ki ga doseže prodajalec brez vsakega truda in dela. V kratkem bomo o tem davku več spregovorili v gospodarskem delu našega lista.

Več rženega kruha!

Po zdravniškem dognanju je čisto rženi kruh mnogo bolj zdrav ko beli ali namešeni kruh. Zato je državni zdravstveni vodja in državni tajnik v notranjem ministertvu pred kratkim nanovo naslovil poziv, naj se uporablja čisti rženi kruh. Mnogo pekarn po mestih diči že zdravstvena runa, znak, da se tam peče in prodaja čisti rženi kruh. Tudi nam velja ta poziv — kruh iz čiste rži in pravilno namlete moke je najboljši in najbolj zdrav kruh za našo doraščajočo mladino.

Predpisi o zadržanju civilnih delavcev Poljakov.

Deželni glavar je na podlagi zakona za Vzhodno marko izdal sledečo policijsko odredbo o zadržanju poljskih civilnih delavcev:

1. Civilni delavci poljske narodnosti v času od 1. aprila do 30. septembra od 21. do 5. ure ne smejo na ulico; od 1. oktobra do 31. marca velja ta prepoved za čas od 20. do 6. ure. Smejo pa v tem času napraviti pota, ki so v zvezi z odmerjenim jim delom.

2. Brez policijskega dovoljenja ne smejo uporabljati javnih prometnih sredstev kot so železnice, avtobus, cestna železnica ali vspenjača. Dovoljenje izdaja policija le sporazumno z delovnim uradom.

3. Prepovedan jim je obisk nemških kulturnih, verskih ali družabnih prirediteljev. Dušnopastirska oskrba v mejah smernic ministra za cerkvene zadeve ostane s tem neokrnjena.

4. Končno jim je prepovedan obisk gostiln, ki niso za določen čas izrecno dostopne tudi za Poljake. Nemški rojaki v tem času ne smejo obiskati takih gostiln.

Podlistek

Prosto po I. U.

Črni Jurij.

Odlomek iz srbske zgodovine.

(9. nadaljevanje.)

Nikomur pa življenje ni dražje nego tistemu, kateri stopi iznenaden z eno nogo v grob, in brez daljnega premišljevanja vpraša: „Kakšen je ta pripomoček?“

„To moraš podpisati“, odgovori služabnik.

„Čitaj!“ nadaljuje Alij.

„Mojim zvestim janičarjem“, prične Agic, „naznanjam s tem, da mi je prinesel poslanik premogočnega padišaha in mojega gospoda svileni motvoz; dozdeva se mi, da sem s svojim svojevoljnim in krvavim početjem v Srbiji razjezil svojega Sultana.“

Globoko obžalujem svoja nesramna početja, globoko milujem reve in nadloge, katere sem provzročil Srbiji, v Kara Žorži pa vidim pravično šibo.

Z eno nogo v grobu stoječ, zaklinjam vas, dragi janičarji, da pripoznate dobro mislečega Ahmet-Seira za mojega naslednika. Sedaj pa dovršim delo svojega najvišjega gospoda.“

Služabnik obmolči.

„Malopridnež!“ zaškriplje Alij. „Tega ne podpisem nikdar.“

„Potem pa pogini, trinog!“ odvrne Agic, in Ahmet seže po svoji sablji.

„Kaj se bo potem zgodilo, če podpisem?“ vpraša načelnik ves prestrašen.

„Spustiti te hočeva iz te trdnjave“, odgovori mu Agic.

„Dajta mi tisto čečkarijo!“ veli Alij.

Ahmet mu trakove, s katerimi je imel zvezane roke, nekoliko zrahlja ter potisne svojemu gospodu pero v roko.

Komaj se ta čuti na pol prostega, zgrabi brzo svojega sovražnika ter ga vrže k sebi na tla.

Alij je imel neznansko moč in častniku pokajo kosti, ko ga zgrabi. „Sabljo, Agic“, hriplje, „daj jo, zadušim se!“

Agic zgrabi za sabljo ter priskoči. Med tem sta se janičarja tako prijela, da je bilo videti le eno telo. Kakor kepa se trkljata po tleh, zastonj skuša služabnik načelniku zadati smrtni udarec.

Slednjič vender obstaneta pred vratmi.

„Semkaj!“ zahriplje Ahmet, „semkaj, zadušim se!“

Agic zgrabi močno za sabljo in hiti tje.

Kar naenkrat se začuje od zunaj divje vpitje.

Pri velicah vratih razlega se srbski vojni glas: „Hajdimo, udarimo!“

Ves začuden posluša služabnik, borivca pa, ki krika vsled razjarjenosti ne čuje, se borita dalje.

Slednjič si vendar služabnik raztolmači pomen krika.

S tresočim glasom zakliče častnikoma:

„Srbi, Srbi! Zgubljeni smo!“

V tem trenutku se odpró vrata in vstopi Kara Petrovič.

Naenkrat uvidi srbski vodja položaj v sobi in z grmečim glasom zakliče: „Hajdimo!“

„Udarimo!“ se glasi, in v kratkem so napolnili Srbi stražnico. V malo trenutkih se valjajo oni trije Turki v krvi, vstaši pa deró naprej, da dovrše zmago popolnoma.

Ni preteklo pol ure in trdnjavnica je bila v rokah srbskega poveljnika. Ostali janičarji so bili vjeti in od kacic sto Srbov odpeljanih v Beli grad. Polumeseč pače in nadomesti ga zastava.

Glavno mesto je bilo polno veselja, ko se začuje vesela vest in razlegajo se od vseh krajev veseli klici:

„Slava srbskim boriteljem, Srbija je osvobodjena!“

Leto 1807.

Nekaj tednov po osvojitvi Belega grada in trdnjave je postala Milenka Kari žena.

Ves narod se je veselil dogodka, kajti v Kari je videl narod svojega osvoboditelja.

Toda položaj poveljnikov vendar ni bil zavirljiv.

Knezi so ga zvali v svojih zbirališčih kmeta, udani so mu bili le kmetje vrstniki.

Izmed njih je zbiral zaupnike in svetnike, iz najhrabrejših pa vodje svojih čet.

Vsled tega so bili plemenitaši še bolj razsrjeni, četudi se niso mogli pritoževati, kajti krivi so bili tega sami, ker niso hoteli sprejeti nikakršne volitve od svojega kmetkega poveljnika.

Komaj so minuli Karaževi ženitovanjski dnevi, ga zopet kliče nevarnost domovine v boj.

Od Niša sem se bliža Afic paša ter hoče siloma udariti v Srbijo, kjer je hotel moriti in požigati.

Gosti oblaki so kazali prihod Turčina. Sedaj pride Kara. Imel je blizu tisoč mož, bili so večidel slabo oboroženi kmetje, imeli so le en top. S temi je znal priti Kara sovražniku za hrbet.

(Dalje sledi.)

(Konec uvodnika „Tekoče zlato“.)

izvedla nenavadno uspešen bombni napad na petrolejska skladišča — druga veja pa se konča v Siriji, ki je mandatno ozemlje Francije, in sicer v Tripolisu tik Sredozemskega morja. Ta bogati, v začetku leta 1935 začeti petrolejski vod naj služi angleškemu brodogradu na poti v Indijo. Angleška petrolejska družba je nadalje lastnica petrolejskih najdišč na jugozahodu Irana, angleška država sama pa ima večino delnic petrolejske družbe v zahodno-indijski Burmi. Last angleškega kapitala so končno petrolejski vrelci v nizozemski Indiji in na otoku Borneo. Angleški imperij sam pa proizvaja komaj dve stotinki svetovne petrolejske proizvodnje, dočim matična dežela v Evropi sploh nima petroleja.

Do razsula francoskega vojaškega odpora je bil položaj Anglije v pogledu prednjeazijskega petroleja domala zavirljiv. V Siriji je bila postavljena močna francoska armada brez dvoma tudi v varstvo angleških koristi za petrolej v Iraku in Iranu. Vrhutega so bili na razpolago angleški oddelki v Palestini in Egiptu. Od Nemčije razkrita angleška nakana, da se z bombami uniči kavkaška petrolejska posest Rusije, bi bila znala roditi za veliko rusko državo nedogledne posledice. Najnovejši razvoj pa kaže, da bi se borba za petrolej lahko obrnila v angleški neprilog. Čim pa bi bil za angleški imperij ustavljen dotok tekočega zlata, bi bil prizadet glavni živec angleškega gospodarstva.

Vesti iz Jugoslavije

Kneginja Olga v Sloveniji.

Kneginja Olga je v svojstvu predsednice jugoslovanskega Rdečega križa pregledala pretekli teden ustanove Rdečega križa v Ljubljani in je ob tej priliki obiskala tudi ljubljanske bolnišnice. Kneginja Olga se je z bolniki prijazno razgovarjala, si ogledala vse bolniške naprave in proučila vse okolščine, v katerih se ti zavodi nahajajo, zlasti pa se je zanimala za najvažnejše potrebe teh zavodov. Človekoljubno zanimanje kneginje Olge za razne socialne ustanove v Sloveniji je napravilo najgloblji vtis.

12. obletnica Radičeve smrti.

Ob priliki proslave 12. obletnice Radičeve smrti so se hrvatski listi in voditelji spominjali svojih bojev za položaj, ki ga danes v državi uživajo, kakor tudi nadaljnjih še ne doseženih ciljev. Ob tej priložnosti je hrvatski tisk brez izjeme podčrtal tudi trdno povezanost Hrvatske z jugoslovansko državo.

„Hrvatski dnevnik“ o narodnostnem problemu.

O položaju neslovanskih narodnih skupin v Jugoslaviji piše „Hrvatski dnevnik“, da je mnogo bolj zadovoljiv, kakor v katerikoli državi. Sedaj ko se zboljšuje položaj vseh treh glavnih jugoslovanskih narodov, bo prišlo tudi do izboljšanja stanja njenih manjšin. Načela glede položaja narodnostnih skupin, se morajo enako uveljaviti na vse države brez razlike. Državni princip, ki je bil merodajen pri ustvaritvi Jugoslavije kot zajednice treh sorodnih narodov, prihaja danes spet na dan in kaže smer v bodočnost. Jugoslavija spoštuje to načelo in ga posebno spoštuje tudi hrvatski narod, ki niti v času svoje najhujše borbe nikdar ni postavil vprašanja državnih meja, ampak samo vprašanje izboljšanja svoje lastne usode v okviru teh mej.

Sadna trgovina.

Letošnja izvozna sezona jugoslovanskega sadja se je pričela pričetkom avgusta in sedaj se izvažajo jabolka že s polno paro. Ves izvoz je namenjen v češko-moravski protektorat, ki plačuje letošnje zgodnje sadje 3.— do 3.40 dinarjev za kilo. Sadna letina je letos na splošno slaba. Kljub temu bo imela Jugoslavija letos na razpolago 800 do 1000 vagonov namiznih jabolk za izvoz. Od tega odpade na zgodnje

sadje 200 vagonov, ostalo pa na zimsko. Normalna letina jabolk v Jugo-

slaviji znaša 2500 vagonov jabolk, pridelali so jih pa tudi že 5000 vagonov.

Čirom naše zemlje

Narod.

V pobudo in zahvalo.

Ste se kedaj dobro razgledali v naravi? Ste morda zrlili v ranem jutru z visoke gore: megla pokriva doline, vse je nekam zravnano in izenačeno, le gorski vrhovi strmijo iz megle proti nebu in pozdravljajo vstajajoče sonce. Prvi so, ki jih poljubljajo sončni žarki, zadnji, ki zarijo v večerni zarji, medtem ko so nižine pod njimi že zavite v temo. Najprej je zanje dan, najkasneje zanje noč. Nekaki kamniti klicarji so gorski vrhovi, klicarji k zvezdam in soncu. Nebeško lepi so v soncu, veličastni v streli in blisku.



Pogled na severni Narvik.
(fot. Warum.)

Ste kedaj dobro zrlili na zeleni gozd kjerkoli v višini ali nižini? Gozd je kakor morje dreves, šumečih in valujočih. Ni videti posamnega drevja, smrečja in borovja, vse je ena sama zelenina kakor prekrasna božja preproga. Zapiha hladni severnik, v enotnem taktu se klanja ves gozd. Če zabrije soparni južnik, noseč nevihto, ves gozd se nekam potuhne in skloni. V gozdu samem pa cveti, zeleni in žubori tajinstveno življenje, ptičji zbor si tod izbira svoje prelesto kraljestvo, v nočeh zaplešejo vile svoj kolo-ples, iz korenin in duplin pa priskačejo palčki-kraljičji v svoj pravljичni svet. Tako je ves gozd skrivnosten, kakor morje je globok in širok. Iz drevesnega morja pa se dvigajo k nebu velikani, morda je hrast ali mecesen, ki gledajo z viška na življenje in vrvenje pod seboj. Prvi pozdravljajo sonce in jutro, zadnji tonejo v mrak in noč. Kadar prihrumijo nad gozd uime in nevihte, iščejo strele njihove vrhove, toča jih klesti, viharji majejo, a uporno se vrhovi vedno spet dvigajo k nebu, razklani in razčesani se venomer ozirajo za soncem in svetlobo.

Pa lepa, živa, a ne-umna narava je kakor zrcalo umnega sveta. Je nazor-na prispodoba tudi naroda, njegovega žitja in bitja.

V vsakem narodu so velikani, podobni gorskim vrhovom in gozdnim velikanom. Po svoji prirodni nadarjenosti in še s trdom pridobljeni inteligenci se dvigajo nad povprečnost. Bližje so soncu in zvezdam in lahko bi izdajali mnogo nebesno skrivnost. Svojo narodno zavest so zajeli v njenih globinah in koreninah. Prešla jim je v kri in dušo, zato mislijo iz naroda in delajo za narod. S srcem so zajeli sestrinstvo in pobratimstvo narodne družine, zato istovetijo svojo čast z narodno častjo in svoj blagor z narodno blaginjo. Hladnokrvno sprejemajo udarce divje nature, kljubujejo blisku in tresku in so še v padcu veliki. Najbolj so vidni in zato ceni svet po njihovi kulturi in značajnosti narodovo kulturo in duševnost. Narod sam meri po njih daljo in nebeško stran.

Narod sam je kakor gozd. Ne vidiš posamnega drevja, iščeš le gozd. Izenačen je in istousmerjen, drevo je podobno drevesu in je le v celoti gozda veliko in pomembno, samo zase pa izginja. Vsa narodova sila je v njegovi celotnosti. Kakor v gozdu se tudi v njem skriva tajinstveno življenje rasti,

zorenja in umiranja. Poleg čvrstih, zdravih narodnjakov pa so mnogi omahljivci, bojazljivci in strahopetneži. Najmanjši med slednjimi, so pritlikavci, ki se skrivajo v nižinah. Zatekajo se v zavetje drugih in pri njih iščejo zaslombe. So ljudje, nezmožni samostojnega mišljenja, katerim je nujna potreba, da se v vseh važnejših zadevah obračajo na druge in pri njih iščejo dobrega sveta. So bojazljivci, ki celo nočijo imeti svojega lastnega mnenja in so v vednem strahu pred nekim vidnim ali nevidnim neprijateljem. Svoje besede naslanjajo na izjave tega ali onega, bojijo se vsakršnega nastopa in si želijo eno samo: da bi imeli vedno svoj mir in pokoj. V družbi samorastlih in samostojnih pa so vendar celota oziroma njen sestavni del.

Tako je v vsakem narodu na tem božjem svetu, da ga sestavljajo močne osebnosti in množica. Čim bolj je narod razvit in čim bolj je zdrav, tem več šteje v svojih vrstah mož in žena, ki so dozorili v samostojnost pogleda in sodbe o svetu. Le-teh ne zmoti sreča, ki je tudi za narod vsikdar le opoteča. Kljubujejo nenaklonjeni usodi in skušajo njene nevšečnosti mojstriti iz svoje notranje uravnanosti. Svojim so nekaj svetilnik v noči in kažipot v dnevu. Njihova srca so močna dovolj, da nosijo i naroda bol in gorje. Zakon narave in nadnarave je tak, da vršijo v svoji narodni družini službo očetovstva in materinstva in da se množica čuti ob njihovem varstvu kakor otrok ob varni materni roki in pod skrbčim in ljubečim očetovskim očesom.

Tudi pri nas je tako. So med nami možje in žene kakor gorski vrhovi in kakor velikani sredi zelenega gozda. Ves narod, njega bol in veselje so obliki in svojo osebno usodo stopili z naroda usodo. Po njih prihaja k nam nebo s svojimi silami in močmi, za svoje sprejemajo udarce nenaklonjene usode, utrujenim so zavetje, na potu hitečim njihov kažipot, po njih meri ves narod daljo in nebeško stran. Blagor ljudstvu, ki ima posebno v velikih dneh svoje preizkušnje dovolj takih mož in žena!



Gftr. France Warum s Pečnice.
Odlikovan z železnim križem 2. stopnje.

Naši vojaki pripovedujejo.

Radiše, dne 7. 8. 1940.

Na vso utrujenost šestdnevne vožnje sem pozabil, ko se mi je ob vznožju Visokih Tur odprla dolina, po kateri se vije naša Drava. Njenim šumečim valovom narocom prvi pozdrav slovenski domovini, ki me po velikih doživljajih za čas mojega dopusta ljubeče sprejema v svoje naročje. Brzovlak drvi dalje in dalje. Toda danes mi vozi mnogo prepočasi... Stojim ob odprtem oknu in globoko vdihavam sveži gorski zrak divne koroške zemlje, ki je že nad pol leta nisem videl. Tam daleč že dobro razločujem oblike velikana, ki loči Ziljsko in Dravsko dolino. Tam za Dobračem se začneja slovenska Koroška, moja domovina...

Vzbujajo se mi silni spomini na doživljaje tam na daljnem severu. Na krovu male bojne ladje sem z drugimi tovariši srečno prevozil Skagerrak.

Zavest, da morski valovi vsebujejo marsikaj „živega“ v svojih temnih globinah, je marsikaterega navdajala s strahom. Sončni humor in šaljivost drugih pa sta kmalu prevladala. Alarm radi v bližini se nahajajoče sovražne podmornice je povzročil zopet nekoliko strahu, da nas morda kak torpedo ne pošlje v globino morja. Nevarnost sovražne podmornice je minula. Pri najlepšem vremenu smo nadaljevali pot ter se po 24-urni vožnji izkrcali v Oslu, glavnem mestu Norveške. Mesto ima krasno lego ob fjordu, ki se globoko zarije v norveško celino. Oslo šteje s predmestji 350 tisoč prebivalcev. Mnogo velikih, šest — do sedemnadstropnih hiš daje mestu čisto moderno lice. Središče znanstvenosti je univerza. Moda in kultura kažeta delno angleški upliv.

Iz Osla smo na Vnebohod zleteli proti „nebesom“. Transportna letala so nas nesla v Trondhjem. Lepše rajše si človek ne moreš želeli. Celi dve uri smo brzeli skozi zračne višave ter preleteli 400 km. Pod nami v večernem soncu se lesketajoče morje, nepregledne snežene planjave, ledena jezera, beli vrhovi gora... Po srečnem pristanku smo začeli naš vojni pohod, ki je trajal cel mesec maj. Naša pot je bila zaznamovana s sledovi moderne vojne. Stotine razbitih vozov, avtobusov, motorjev in koles v cestnih jar-



Gftr. Janko Wrulich z Radiše.
Odlikovan z železnim križem 2. stopnje.
(fot. Orasch)

kih in na cesti. Ponekod ogrinja zgoraj letal. Porušeni mostovi, zapuščene naselbine, bombardirana in pogorela mesta. Tu pa tam preprosti grobovi žrtev ob cesti...

Ogromna sovražna premoč ni zmogla nikdar ustaviti zmagovitega prodiranja nemške sile, katere stroga disciplina in neustrašena bojevitost nikdar ne kloneta. Že smo dospeli v bližino Narvika, mesta, ki je bilo pozorišče najbolj srditih bojev. Tukaj so gorski lovci, med njimi več Slovencev, najsijajneje izpričali svojo neustrašenost. Kljub ogromni premoči se je moral sovražnik umakniti. S kapitulacijo Norveške so jo Angleži popihali, za nas pa je bila vojna končana. Vest o kapitulaciji je prekrizala naše načrte, ko smo bili že pripravljeni, da odrinemo čez gore na pomoč ogroženim tovarišem.

Sedaj bivamo ob nekem krasnem fjordu, sredi čudovite severne narave, najbolj primerne za oddih po tolikih naporih vojnih pohodov in bitk. Občudujemo lepoto polnočnega sonca. Mnogokateri skušajo ujeti to naravno čudo v svoj fotografski aparat. Brezprimerna organizacija nemške vojske nam je kljub izrednim prometnim težkočam omogočila drago zasluženi dopust.

Nepopisni so bili občutki, doživeti na domači zemlji, za katero se borim v vrstah nemških tovarišev. Za njo in za veliko bodočnost naše države se hočemo boriti tudi še naprej do končne zmage ter trajnega in častnega miru v svetu. Janko Wrulich.

Vojaški pozdravi iz Francije. „Pošiljamo rojakom iskrene slovenske pozdrave iz svojega vojaškega službovanja na francoskih tleh. Udani Vam Redl Janez, Florijan Kelich, Hribar Feliks in Jagoutz Jožef.“

Egg — Brdo ob Baškem jezeru. Čisto nenadoma je prišel zadnje nedeljo

na dopust iz daljnega Narvika naš rojak Gft. Mirko Aichholzer, pd. Rodarjev. Veselo so ga sprejeli domači, saj ga od lanskega avgusta niso več videli. Sedaj pa je vedel toliko povedati svoji materi — vdovi in svojim bratom in sestram o doživljajih na Poljskem, ob Maginotovi črti in na goratem Norveškem, kjer je bil zaradi svojega hrabrega zadržanja odlikovan z železnim križcem druge vrste. Ves navdušen je bil odlikovani naš rojak ob slovesnem sprejemu severnih dopustnikov v Berlinu, na Dunaju, Celovcu in Beljaku. Najbolj pa je bil seveda vesel sprejema v domači hiši in vasi, kjer naj doživi v času svojega dopusta vso ljubezen domače družine in vso srečo vaše skupnosti.

Föderlach — Podravlje. Predzadnji torek zjutraj so sestanovanci našli tukaj službujočega železničarja Franca Toplitsch z zlomljenim križem ležečega na tleh pred oknom njegove v drugem nadstropju se nahajajoče sobe. Nesrečnejši je imel ponoči hude sanje, da je v spanju vstal in šel namesto skozi vrata skozi odprto okno na prosto. Sedaj leži v celovski bolnici.

Moos — Blato pri Pliberku. Tukajšnji posestnik Rudolf Skias je hotel hitro narezati za svojo živino malo krme. Na vse zgodaj je pognal motor, pa ga naenkrat zgrabi iermen, da se zgrudi z znatnimi poškodbami na glavi in na vratu na tla. Le po dolgem trudu in umetnem gibanju so ga dobri sosede, ki so takoj prihiteli na pomoč, spravili spet k zavesti. Želimo mu, da bo v dobri domači oskrbi in po zdravniški pomoči kmalu okreval.

Globasnitz — Globasnica. V cvetu svojega življenja je umrla daleč od doma v Schleusingen, kjer je bila zaposlena kot tovarniška delavka, naša rojakinja Rezika Košutnik. V njeni dolgi in težki boleznii ji je stregla protestantovska družina kakor svoji lastni hčerki in si mnogo prizadevala, da je rajna Rezka lahko odpotovala v večnost kot dobra katoličanka. Pokopana je bila pred dobrim mesecem v Turinški deželi. Naj ji bo tudi tuja zemlja lahka!

Državne ceste v naših krajih.

Generalni inspektor za nemške ceste je z dnem 1. aprila t. l. določil v južni Koroški sledeče ceste za države: št. 116 Celovec—Beljak—(Trbiž): št. 116a Ričara ves—državna meja (Korensko sedlo); št. 333 št. Andraž—Velikovec—Celovec—Ljubelj (Ljubljana); št. 334 Velikovec—Labud—(Slovenji Gradec); št. 335 Velikovec—Železna Kapla—(Ljubljana). S tem prevzema državna cestna uprava vse stroške za vzdrževanje. Vzdrževanje mostov, železniških prehodov itd., ki dosedaj niso bili v rokah cestne uprave, ostane tudi v bodoče obvezno za dosedanje vzdrževalce. Skozi vasi pa vzdržuje državna cestna uprava ceste le v občinah, ki pri ljudskem štetju 22. marca 1934 niso dosegle števila 6000. Občine pa, ki so imele pri omenjenem štetju nad 6000 ljudi, morajo same skrbeti za ceste skozi svoje ozemlje.

Koroški drobiž. Celovski jesenski sejem je bil odpovedan in se ni vršil. — 12 letni Hauk in 15 letni Weber iz Celovca sta se na izletu v Zadnjico nevarno poškodovala. — Prosvetni minister je odredil, da morajo vsi učitelji in učiteljice vseh šol v gotovih rokih predložiti zdravniško spričevalo, iz katerega je razviden položaj njihovih pljuč in njihovega zdravja v celoti. — Nemški državljani morajo prijaviti do konca septembra svoje imetje, ki ga imajo v Angliji, Franciji, Egiptu, Sudanu, Iraku in Monaku. — V Porečah se zdravi večje število ranjenih vojakov. — V Vrbi so z darilom pozdravili 10.000-ega letoviščarja. — Na Osojščici so našli truplo 50 letnega moškega, ki je ležalo v 3 metre globoki skalnati duplini. Poleg trupla je ležal samokres. — Pogorelo je poslopje Ljudmille Jeseničnik v Dholici. — 64 letni Anton Petermann z Hodnine pri št. Jakobu si je pri padcu zlomil ključnico in so ga prepeljali v bolnico.

Nase gospodarstvo

Omejitev stiskanja sadnega mošta. Izšla je odredba, po kateri je posestnikom dovoljena priprava sadnega mošta, kolikor ga potrebujejo za domačo potrebo. Posestniki sadnega mošta ne smejo prodajati. Odvišno moštno sadje oddajo posestniki po določeni ceni, tako smejo n. pr. hruške-moštnice prodajati gostilničarjem in drugim večjim konzumentom. Ostalo moštno sadje bo služilo izdelavi marmelade in sladkega mošta.

Ohromelost svinj je treba prijaviti, tako pravi odredba z 2. aprila 1940. Ta svinjska kuga se najavi z vročino do 41 stopinj Celzija, nakar žival v par dneh popolnoma ohromi, pri tem pa ohrani tek in žre dalje časa iz plitve posode, dokler ne pogine. Protisredstva doslej še ni. Država dovoljuje pri upoštevanju predpisov štiri petine škode povračila.

Nagrade za divje lovce ali boljše za one, ki naznanijo divje lovce oblasti, je razpisal drž. gozdarski mojster in sicer v višini 20 do 200 RM, pravni minister pa je dostavil: Ni denuncijant, kdor ovadi divjega lovca, ki je običajno čisto prostaški zločinec kakor so tatje in roparji, ker uničuje dragoceno narodno bogastvo na skrajno sebičen in neumiljen način. Sentimentalna romantika okoli divjega lova že davno ni več opravljena, tako zaključuje ministrov dostavek.

Odkod usnje za konjske opreme? Kdor si hoče naročiti novo konjsko opremo, si mora najprej dobiti nakaznico na usnje, ki mu jo izstavi okrožni kmečki vodja. Prošnja zanjo mora biti napisana na posebnih formulirjih, katere daje dež. kmečka zveza. Okrožni vodja sme nakaznice izdajati samo v nujnih slučajih.

Nekaj o gasilski dolžnosti. V veljavi je gasilska odredba, ki pravi, da prevzema v slučajih požarov vodstvo gasilskih in reševalnih del načelnik one gasilske brambе, ki je prva dospela na lice mesta. Kako je s pomočjo in sodelovanjem neučlanjenih? Veljavna je druga odredba, ki pravi, da so gasilska društva dolžna, da so za kraje do 15 km od občinske meje brezplačno v pomoč prizadetim družinam. Dovoljena jim je ena sama izjema, če bi namreč z njihovo odsotnostjo bila ogrožena varnost lastnega kraja. V ostalem pa je dolžan vsak ostali, da pomaga reševati narodno premoženje pred rdečim petelinom.

Beltinska pšenica bolje prezimi kot domača in ima trdnjše slamo ter je tudi lepša „na klas“. Ni pa tako odporna proti rji.

Ranega poletnega sadja ne smemo obirati prepozno, kakor to navadno delamo, temveč ga spravimo nekaj dni prej, predno je sadje popolnoma zrelo. Če bi obirali rano sadje, ko je že užitno in že močno odpada, smo zamudili trenutek, kajti tako sadje ni trpežno ter postane kmalu močnatno in neokusno. Nasprotno pa je nesmiselno in negospodarsko, če obiramo zimsko sadje prerano. To sadje namreč na drevesu nikdar ne dozori, da bi bilo užitno, temveč postane užitno šele, ko je ležalo krajšo ali daljšo dobo v shrambi.

Vreče so danes vsekakor vrednota in je treba z njimi varčno ravnati. Delati iz njih predpasnike ali jih uporabiti kot pogrinjalo za konje, krompir ali zeleno krmo danes ni na mestu. Štedimo z njimi, ker bomo sicer kmalu močno občutili njihovo pomanjkanje.

Deli lesenih vozniških koles se s časom zrahljajo, posebno če se vozovi nahajajo na soncu. Pomagamo si navadno tako, da spravimo voz bodisi v vodo ali da pridno škropimo lesene in tudi železne dele kolesa. Na jesen pa nam kolo navadno odpove, če imamo dobro srečo, se nam kar sredi vožnje sesuje. Pravi voznik si bo pri zrahljanem lesenem kolesu pomagal na ta način, da bo med dva zrahljana dela ali med železni obroči in les pognal primeren lesen, ploščat klin. Izognil se bo tako morebitnim poznejšim neprijetnostim.

Štedimo z zamaški! Gostilne in trgovine imajo nalogo, naj oddajajo zamašene steklenice na posodo le, če se vračajo z zamaški vred. Plutovina, iz katere pripravljajo zamaške, je uvozno blago in zato redko. Izhajati je treba z obstoječo zalogo. Pri odpiranju steklenic bodimo torej previdni in zamaške skrbno shranjujmo. Tudi v domačem gospodinjstvu nam bodo sila koristni.

Za čiščenje zob uporabljamo navadno zobno pasto ali zobno vodo. Prvo in drugo se dobi samo za denar. Tirolski kmetje so bolj praktični. Za čiščenje zob uporabljajo žavbejeve liste ali pa skorjo domačega kruha, s katerimi obdrgnejo zobovje prav temeljito in jih pri tem čistijo boljše kakor s pasto. Prednost je ta, da so listi in skorja zastojni.

Paradižniki namesto sadja. Sadja bo letos vobče primanjkovalo. Najbolj

bo prizadeta pač mladina. Odpomoremo ji vsaj nekoliko s paradižniki. V zadnjih letih se razvija pravcata kultura paradižnikov. Poznamo rdeče, rumene in celo že bele paradižnike, posrečilo se je vzgojiti sladke paradižnike in celo za kg težke sadeže. Paradižnik slovi po svojih bogatih vitaminih in je najboljši svež. Posebno gre v tek ljudstvom na jugu in zdravje tod je nemara zasluga „mehkega“ sončnega jabolka.

Celovski trg sredi avgusta: Voli A 91, biki A 75—81, B 73, C 63, krave A 80, B 70 do 77, C 52—65, telice C 69, teleta 90—108, ovce 78 pf za kg žive teže. — Svinje (150 kg in več) 124, (135 do 149,5 kg) 122, (120 do 134,5 kg) 120, (90 do 119,5 kg) 116, (80 do 89,5 kg) 116, (60 do 79,5 kg) 106, pod 60 kg 106 pf za kg žive teže.

Žanimivosti iz vsega sveta.

Sedmograška.

Sedmograška ali Erdelija po madžarsko ali Transilvanija po romunsko, ki je po mirovni pogodbi izza svetovne vojne pripadla Romuniji in jo sedaj Madžarska vsaj delno misli dobiti nazaj, ima zelo pestro zgodovino.

Sedmograško ozemlje, ki ga na treh straneh obdaja Karpatsko gorovje, meri 62.000 kv. kilometrov in je v glavnem gorato in poraščeno z gozdovi, vmes, zlasti na zapadu dežele pa se razprostirajo rodovitne nižine. Na tem ozemlju prebiva nekaj nad 5 milijonov prebivalcev, ki so v večini Romuni, a so pomešani s številnimi naselji Madžarov in Nemcev (sedmograških Saksoncev).

Ta dežela se je v starem veku imenovala Dacija. V drugem stoletju pred Kr. jo je podrgel rimskemu cesarstvu cesar Trajan. Za časa preseljevanja narodov so se po njej kakor val za valom razlivala različna ljudstva: Goti, Vandali, Gepidi. Nato so pridrvili Obri, ki so gepidsko državo razbili, deželo po zasedli. Z Obri so prišli v te pokrajine tudi prvi Slovani. Toda tudi Obri so tukaj gospodarili le kratko časa, napraviti so morali prostor Ogrom, ki so ustanovili v donavski nižini, zapadno od Sedmograške, svojo sedaj že tisoč let obstoječo madžarsko državo. Sedmograška pa je postala obmejna pokrajina madžarske vladavine. V 12. stoletju je ogrski kralj poklical v deželo Nemce iz Flandrije in Saške, prišli so v deželo s posebnimi pravicami in ustanovili številna mesta in naselja širom dežele. Takrat so pričeli napadati deželo divji Pečenegi. Da se ubranijo njihovih napadov, so jim Ogri pošiljali nasproti madžarsko pleme Šeklerjev, kateri so se stalno naselili na vzhodnem delu Sedmograške. V 16. stoletju so v Podonavje pridrvili Turki in zasedli Budimpešto leta 1541. Sedmograško pa so dvignili v samostojno veliko romunsko pokrajino. Ko je avstrijski cesar I. 1691 osvobodil Ogrsko, je proglasil Sedmograško za avstrijsko kronsko deželo. Dežela pa se dolgo ni mogla pomiriti. Ogrski velikaši so proti avstrijski upravi zanetili številne upore in šele po hudih borbah je leta 1848 sedmograški deželni zbor objavil priključitev vse pokrajine k Madžarski. Pa ta sklep ni imel dolge veljave, ker so bili Madžari v vojni poraženi, nakar je bila Sedmograška ponovno proglašena za samostojno avstrijsko deželo. Svojo neodvisnost je definitivno izgubila Sedmograška šele leta 1868, ko je bila zopet priključena Madžarski, dokler je ni leta 1918 zasedla Romunija.

Ruske železnice. Sovjetsko ozemlje meri 21,2 milj. kv. kilometrov. Na tej ogromni površini je 85.100 km železniškega omrežja. Leta 1913 pa ga je bilo komaj 53.500 km. Leta 1938 so na teh železnicah mesečno prevažali povprečno 8800 vagonov. Od leta 1933 do 1938 so sovjeti zgradili okrog 5000 km novih prog in okrog 8000 km novih tirov, s katerimi so bile ozko-tirne proge povečane v dvotirne.

Kolikšno starost lahko dosežejo živali? Odgovoriti na to vprašanje ni lahko. Kajti le malokatera žival umre naravne smrti. Preveč ima sovražnikov. Navadno konča nasilno. Redke so živali, ki umro od starostne obnemoglosti. Najmanj časa žive hrošči in žuželke. Visoko starost pa dosežejo ribe. Tako dosežejo krapci starost do 100 let. V starih letih postanejo ribe lene, mirno se drže v vodi in se zganejo le, če se jim približa kak masten plen. Med dvoživkami dosežejo krastače posebno visoko starost. Žive do 40 let. Žabe poginejo prej. — Tudi kače živijo zelo dolgo. Pravi Metuzalemi so želve, ki dosežejo 200—300 let. Ptiči v splošnem ne dosežejo visoke starosti. O orlu vedo, da doseže 60 let, papiga pa celih 100 let. Izmed vseh vodnih ptičev je labud najbolj trdoživ. Živi do 60 let. Celo gos bi živila 40 let, če bi je prej ne pojedli. Ptiči-pecvi žive največ 15 let. Med sesalci je slon pravi Metuzalem. Živi dobrih 150 let. Kralj živali, lev, pa le 70 let. Medved more godrnjati le 50 let. Ostala divjad živi tem manj časa, čim manjša je. Zajec bi letal okrog le 8 let, če bi ga lovec nikoli ne ustrelil.

Plačal je dolgove svojega praprada. Te dni je sprejel trgovec Pedroni v Milanu sporočilo od nekega odvetnika, da je bilo pri njem za njega oddanih 11.000 lir v zapečatenem pismu. Pedroni je šel takoj po pismo, v katerem je z začudenimi očmi bral, da je prapraded nepodpisanega pisca pisma napravil pri prapradedu Pedronija dolgove, katere vrača po 120 letih z vsemi obrestmi vred. Kljub oglasu v listih Pedroni poštenjaka še ni izsledil.

Dober izgovor. Vlomilec odpira vrata v neko hišo v stranski mestni ulici. Zaloti ga stražnik in vpraša: „Kaj delaš tod v pozni uri?“ — Nato vlomilec: „Ključ sem našel in sedaj iščem vrata, na katera spada.“

Dober diplomat. Mihec in Jakec sta použila svojo malico. Pa Mihčev želodeček bi še rad. Tako pošlje Mihec Jakca k mami po še pogače in mu naroči naj reče: „Reci mami, da si še lačen!“

Banke. Miklavc se jezi na banke. „Zakaj pa?“ ga vpraša nekdo. „Saj ti je še včeraj neka banka ponudila posojilo.“ — Nato Miklavc: „Zdaj, seveda, ko posojila ne rabim. Banke so kakor ljudje, ki človeku ob lepem vremenu ponujajo dežnik, a ga zahtevajo nazaj, kadar se začne oblačiti.“

Mama dekli Micki: „Micka, namaži vrata, da ne bodo več cvilila!“ — Lojzek: „Naj Micka namaže še Marjetico!“

Splošna prepoved plesov.

Z merodajnega mesta v Berlinu je došla vest, da so do nadaljnjega prepovedane vse javne plesne prireditve. S tem je ukinjeno prejšnje dovoljenje, da se sme plesati vsako sredo in soboto. Prepoved je stopila s 15. t. m. v veljavo.

Urednik: Dkfm. Vinko Zwitter, Klagenfurt, Achatzelgasse 7. — **Založnik:** Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. — **Tiskarna** J. Leon sen., Klagenfurt, Domgasse 17. Veljavna je inseratna tarifa 1.